

„Az érzékek kiélesedése...”

Kondor Bélának éppen nincs semmilyen évfordulója, de folyton itt a hiánya

A csicsás reklámokkal tolakodó világváros, a naturalista semmitmondásban vagy a gusztá dekorációk között élvezkedő parvenü sose fogadja el a kondori leleplezést. Nyűg. Csakhogy a felkapaszkodottak ízléstelenségét nem lehet ám elhessegetni, mert a spekuláns mindjárt trendet-brandet könyököl magának. Hát a sznobéria? Kisstílű rajongásában a naptárhoz igazodva felmutatja Őt, a nagy fényjelzőt, aztán évekre „letudja”, azt emlegetve, hogy az aukción mennyiért kelt el.

Kondor Béla hiányát szenvedni a társadalom – az őszinteség, a szelíd szarkazmus, az intellektuális, költőt feltételező igazmondó tükör magatartás, a tartás nem tömegcikk. Kondor, aki már fiatalon is mesteri tanulmányrajzokat produkált, elzúgott a szocreáلتenyészet lapálya fölött. Viszont megmutatta az ikaroszi távlatok, a nagyratörő technicista szférák kockázatait is, ahol az angyalok is bukhatnak, s az emberek pedig esendőségükben is szerethető, nagy terveikben is szárandó, rafinált, következtelen, békeharcot hirdetve lázasan pusztulást gűzűlő teremtmények.

Noha a nagyszabású „kerűb” Kondor-kép okkal közhelyes, mellette illene ismerni a grafikus, az elfelejtett Kondor műhelyvilágát, vagy az egyikben a másikat. Érdekel valakit ez a remek kompozíciós érzék, a sose ismétlődő szerkesztés, a tétovának látszó vonalkeresés magabiztossága, a vonalak ritmusa? A dinamikus folthatások? A mesterfogások természetessége, az ismeretek gazdagsága? Forduljon Kondor mesterhez!

Kieszelt izgalmak helyett nála az egyedi absztrakció természetessége kiélesedik. Anélkül, hogy fametszete elvesztené anyagszerűségét, könnyedén lebegteti a lelken-dező kezeket, széllel béleli a köpönyegeket, siklatja a tengeri halakat. Alig ismert rajzán erőlködés nélkül, néhány lendületes gesztussal vázolja fel *Gitáros* alakját, aki elmélyülten összpontosít a játékára, s bár a hangszer nyaka csak egy vonal, azt is felfogjuk a rajzról, elfogadjuk a grafikustól, ami nincs a papíron, az ércesen pengő vagy fátyolosan zengő hangokat. Képzeljük el, miként hatna egy kicsi, ám nagyvonalú Kondor-metszet egy köztér óriás tűzfalán, ahogy meghátrálnak a nyálás hirdetések a génuszi mű előtt. Mert a nagy formátumú tervezők bélyeg méretben is monumentális térélményt mutatnak. Már aki akar. Kondor belső léptékeszménye idegen a megalomán rongyrazástól. De a szédületes dimenziókat Bartók-vázlatának anyagon áthatoló távlatos tekintetébe sűriti.

Nagy András (1953) grafikus, könyvtervező, a Hitel képszerkesztője.